

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

dat ze zich om bepaalde zaken zorgen maken of die zelfs afkeuren.

Een tweede element in nieuwe autoriteit is erkennen dat de autoriteit niet onfeilbaar is zoals voorheen wel vaak het geval was. Kinderen hebben informatie, ze weten dikwijls meer en zijn beter geïnformeerd dan ouders. Dat honoreren en erkennen in combinatie met de leiding blijven nemen, helpt om als autoriteit ervaren te worden.

Was vroeger gebruikelijk dat autoriteit een een-op-een confrontatie was met de daarbij horende lichaamstaal en emotie, voor de nieuwe autoriteit lijkt het van belang een alternatief te hebben door collectief op te treden zonder dreigende lichaamshouding en emotie. Ouders samen, ouders met leerkrachten samen, ouders met familie en vrienden samen kunnen kinderen duidelijk maken dat ze bepaald gedrag niet accepteren, dat ze vastbesloten zijn oplossingen te vinden en ook geloven dat dat kan en dat het kind dat ook wil. Deze principes illustreert Omer met ontroerende en overtuigende voorbeelden uit de praktijk van zijn team. In het boek *Autorität ohne Gewalt* geeft hij talloze voorbeelden van de nieuwe autoriteit.

Dit was een studiedag zoals je hem zou wensen: morgen kun je er dingen van gebruiken en wat we gehoord hebben, is zo essentieel dat het nog maanden doorwerkt.

Hans Bom
Marieke Römer

Diversiteit in Beweging

Eerste studiemiddag door het Collectief van Transcultureel Therapeuten, op 3 april 2007 te Amsterdam

De bijeenkomst begon met de aankondiging dat er een tropische tijdsindeling gehanteerd zou worden – geen planning op de minuut graag – en een openingsritueel waarbij de leden van het collectief een kaarsje aanstaken en zich uitspraken ter gedachtenis aan een dierbare overleden (voor)ouder of gewoon ter gedachtenis aan alle mensen op de hele wereld. Een overtuigend begin van de allereerste studiemiddag van het Collectief van Transcultureel Therapeuten (CTT), georganiseerd ter ere van de toekenning van de Henny Verhagenprijs in november 2006 aan Nel Jessurun (zie Jessurun, 2007). Het CTT bestaat uit zeven vrouwen van diverse culturele en etnische herkomst, allen hulpverlener en systeemtherapeut in uiteenlopende organisaties en trainer of supervisor aan post hbo-opleidingen. Een aantal vrouwen van het CTT geeft al sinds lange tijd en met regelmaat workshops, onder meer ook op door de NVRG georganiseerde congressen.

Op deze studiemiddag van het CTT verzorgden verschillende leden een presentatie. In de eerste, korte presentatie schilderde Anna de Voogt de geschiedenis van het collectief. Ooit begon het als een intervisie van feministische gezinstherapeuten, waarin de strijd tegen onderdrukkende elementen in de hulpverlening centraal stond in een tijd dat problemen los van de context werden gezien. In de loop der jaren en onder invloed van de theorie en het werk van Virginia Goldner kwam het accent te liggen op

gender, etniciteit en culturele diversiteit. Tegenwoordig vormt de systeemtheorie nog steeds de basis voor het werk van het CTT en voelen de leden zich verwant met de narratieve therapie. Nadrukkelijk wordt nu ook samenwerking gezocht met mannen. Verschillen in werksetting, etnische en culturele diversiteit vormen de basis voor het huidige CTT.

De gelauwerde Nel Jessurun gaf vervolgens een blik op de toekomst van het CTT: de start van een post hbo-opleiding die toeleidt naar de NVRG-opleidingen en waarin veel aandacht zal zijn voor spiritualiteit, lijftherapie en gedeelde verantwoordelijkheid in het voetspoor van cultuur en historie.

Urmy Macnack beweerde in haar lezing 'Wie is bang voor de zwarte man?' dat zeker hulpverleners dat zijn. Met 'zwart' bedoelt zij overigens alle mannen van allochtone herkomst. Zij probeert de huidige positie van zwarte mannen meer in beeld te krijgen. Een positie die gekenmerkt wordt door aangetast gezag en statusverlies, gepaard gaand met een hogere incidentie in problemen met justitie en in de psychiatrie, grotere suïcidaliteit, schooluitval en huiselijk geweld. Dit hangt samen met de emancipatie van vrouwen, het Nederlandse vrouwvriendelijke klimaat, de *empowerment* waarbij vrouwen de hulpvragers zijn en hun mannen in de tweede helft van de 20^e eeuw steeds meer onzichtbaar zijn geworden en niet in de hulpverlening terechtkomen.

Urmy is zwarte mannen gaan vragen naar hun mening over hun problemen en over de Nederlandse hulpverlening. Veel mannen voelen zich 'ontmand' door de Nederlandse overheid, dat wil zeggen dat hen hun status is ontnomen omdat zij niet meer als enige verantwoordelijk zijn voor het gezinsinkomen. Door de gelijkheidside-

ologie hebben ze hun machtspositie in de familie verloren, zijn ze bang voor gek verklaard te worden en zeer gevoelig voor negatieve beeldvorming, maar blijft hulp vragen een zwakte. Waar behoefte aan is, is een vertrouwenspersoon uit de eigen omgeving. Dat kan ook een vrouw zijn die *maturity* uitstraalt; door de wol geverfd, wijs, tactvol en met gezag. Zo iemand als Urmy Macnack zelf dus, want dat is absoluut haar uitstraling. In Amsterdam Zuidoost heeft Macnack in de afgelopen jaren een aantal projecten opgezet, zoals 'Boys in the Picture', een rites-de-passage-trainingsprogramma van jeugd naar volwassenheid; 'Praten doet geen Pijn', een project via de lokale radio gericht op preventie van huiselijk geweld; een vaardighedenprogramma om liefdes- en partnerrelaties te verbeteren.

De Chinese Pui Fan Yip vertelde hoe het delen van je problemen in de Chinese cultuur nog altijd een groot taboe is, en hoe zij probeert psycho-educatiegroepen op te zetten voor Chinezen met psychiatrische aandoeningen en hun families, waarvoor zij nu ook het medium van de Chinese krant inzet. De geïsoleerde positie van de Chinese gemeenschap maakt dit niet gemakkelijk.

Het meest indrukwekkende deel van de middag vond ik het persoonlijke verhaal van Fariba Rhmaty over hoe, na haar vlucht uit Iran, het psychologische proces na de migratie verliep. Hoe zij als jonge vrouw op doorreis naar de VS in haar eentje in Nederland belandde en er niet meer uit kwam, hoe zij zich in de nieuwe, onbekende omgeving weer als een peuter voelde en haar moeder zo miste omdat zij opnieuw moest leren communiceren en nieuwe normen en waarden moest leren. Hoe ze op basis van verlies en rouw een nieuwe identiteit moest opbou-

wen, alleen, zonder vertrouwde omgeving in een verwarrende fase. Hoe ze opliep tegen de ik-cultuur waarin je een studie kiest die je leuk vindt en niet een studie die je familie of landgenoten te pas kan komen. Over haar chronische onzekerheid over het lot van haar familie, schuldgevoel en machteloosheid. Over hoe studeren de beste overlevingsstrategie bleek omdat ze daarmee respect en waardering verkreeg. Hoe ze heen en weer werd geslingerd tussen hoop en desillusie bij elke politieke verandering in haar land, hoe dat steeds weer een terugval teweegbracht in het migratieproces – twee stappen vooruit, één terug – hoe ze opnieuw ontworteld raakte na het overlijden van haar vader, nog niet voldoende een ‘beschermjas’ had en uit de rails raakte. Haar verhaal illustreerde op intelligente en daardoor ontroerende wijze hoe de door Akhtar beschreven fases in het migratieproces met horten en stoten, vallen en steeds maar weer opstaan, verlopen.

De middag eindigde met een diareis om de wereld en een quiz in het lezen van Chinese karakters. Wist u dat de karakters voor ‘akker’ en ‘kracht’ samengevoegd tot één karakter ‘man’ betekenen? En de karakters voor ‘deur’ en ‘hart’ samengevoegd ‘verveling’? Mooi, weer wat geleerd! En daarmee was dit de beste metafoor voor het onderwerp van deze middag: nieuwsgierig blijven, interesse kweken en oprecht plezier en soms verbazing beleven aan culturele en etnische diversiteit.

Marion van den Ende

Literatuur

Jessurun, N. (2007). Interculturele competentie: brug tussen culturen. *Systeemtherapie*, 19.1, 59-68.

Hoe overleef ik gezinstherapie?

Studiedag ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Sectie Kinderen en Jeugdigen van de NVRG, vrijdag 13 april 2007

De titel van deze studiedag is een vraag die zowel vele gezinnen in de spreekkamer als de hulpverleners op het – overtekende – congres bezighoudt. Tom Zwaan, voorzitter van de Sectie Kinderen en Jeugdigen, belichtte in zijn openingswoord de titel vanuit verschillende gezichtspunten. Pubers vragen zich af wat ze met de gezinstherapeut als wanhopige, goed bedoelende idealist aanmoeten. Ouders weten niet of ze met hun schaamte en geheimen veilig de therapie door kunnen komen. Dan is er nog de therapeut die voor de uitdaging staat deze ingewikkelde opgave te overleven, en dat tegen een achtergrond van het toenemend benadrukken van het individu in de diagnostiek binnen de hulpverlening.

Onder de titel ‘Ruimte maken voor kinderen in gezinsgesprekken’ vertelde Peter Rober, systeemtherapeut en hoogleraar te Leuven, in beeldend Vlaams over de verschillende manieren waarop je kinderen bij de sessie kunt betrekken en over het belang van de kindertekening daarbij. De onvoorspelbaarheid van het gedrag van het kind maakt therapeuten onzeker en verklaart hun aarzeling om kinderen uit te nodigen. Verdraag onzekerheid en niet-weten, en durf daarbij het voorspelbare (‘de zone van comfort’) te verlaten, was de boodschap. Je kunt, stelde Rober, niet verwachten dat als ik als therapeut de zone van comfort niet wil verlaten, het gezin dat wel zal doen. Voet bij stuk houden als ouders moeite hebben om hun kind mee te nemen,